

*Радолова О.О.,
здобувачка 11 МБ ОО групи,
Трусова Н.В.,*

*д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

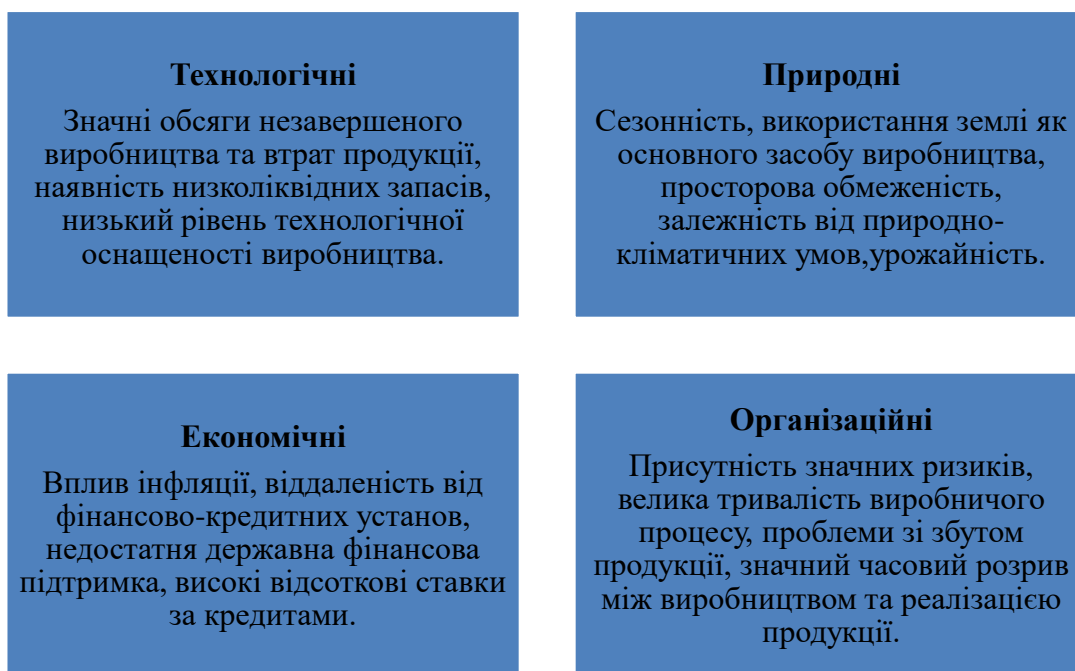
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

За весь період ринкових трансформацій найбільш гостро і болючою проблемою залишається фінансове забезпечення поточної діяльності та перспективного економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Сільське господарство має вирішальне значення для економіки України, оскільки тут створюється біля третини валового внутрішнього продукту, ця галузь є сировинною базою переробної, харчової, легкої промисловості та інших галузей національної економіки. В сучасних умовах об'єктивно назріла необхідність виведення аграрної реформи на новий рівень та прискорення темпів її практичної реалізації. Найбільш важливими чинниками цього процесу є фінансове забезпечення розвитку сільськогосподарського виробництва.

Незважаючи на величезний потенціал, сільське господарство України досі залишається неефективним та неконкурентоспроможним, а цілий ряд організаційних і фінансових проблем – нерозв'язаними. Потребує вдосконалення система державного регулювання підприємницької діяльності в сільському господарстві та перебудови фінансової підтримки сільськогосподарських виробників.

Сьогодні вітчизняний аграрний сектор характеризується значним недофінансуванням протягом тривалого часу і перебуває у глибокій кризі, викликаною нееквівалентним обміном між сільським господарством та іншими галузями економіки, низькою доступністю кредитних ресурсів, нестабільністю

макроекономічного стану в регіоні та й у країні у цілому. Звичайно, ефективність діяльності підприємств аграрної сфери значною мірою залежить від їх забезпечення фінансовими ресурсами, яка формується залежно від низки чинників (рис. 1).

Рис. 1. Чинники впливу на фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств

Зокрема, за роки реформування аграрної сфери вкладення в розвиток сільського господарства значно скоротилися, питома вага сільського господарства в інвестиціях в основний капітал знизилася в рази. Таке явище зумовлене неефективною державною інвестиційною політикою. При цьому обсяги інвестицій у галузі істотно відстають від аналогічних показників провідних держав світу – виробників сільськогосподарської продукції, таких як США, Канада, країни ЄС. Для цього необхідно забезпечити вітчизняний аграрний сектор фінансовими ресурсами [1].

В умовах інфляційних процесів більшість сільськогосподарських підприємств має недостатньо власних коштів, а тому вимушені залучати фінансові ресурси з інших джерел, зокрема у вигляді кредитів.

Дослідження показують, що сьогодні для підприємств аграрного сектору кредити є переважно недоступними. Одна з основних причин – високі кредитні

ставки за користування кредитами. Виходячи із цього, сільськогосподарські підприємства все ширше залучають фінансові ресурси через механізм лізингу, пряме інвестування, фондовий ринок, розширення програми форвардних закупівель сільськогосподарської продукції [2].

З метою активізації підприємницької діяльності в аграрній сфері запропоновано впровадження програми «Фінансове оздоровлення сільськогосподарських товаровиробників». Ця програма сприятиме відновленню платоспроможності та впорядкуванню господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема на основі об'єднання матеріальних та фінансових ресурсів неплатоспроможних підприємств та ефективно господарюючих підприємств.

Підвищення ефективності фінансової діяльності сільгоспвиробництва сприяла б і активізації розвитку страхової справи. Доведено, що з урахуванням специфіки сільськогосподарської галузі та великих ризиків, розвиток страхової справи можливий за участі держави у страхуванні ризиків сільськогосподарського виробництва.

В умовах сьогодення одним із механізмів фінансової підтримки дрібних сільськогосподарських виробників є стимулювання кооперативного руху. Такі кооперативи дали б можливість ефективно застосовувати можливості дрібних фермерів та одноосібників не лише в межах виробництва, а й у питаннях переробки та реалізації власної продукції, а також у питаннях залучення капіталу, реалізації інвестиційних проектів через розширення можливостей щодо гарантування повернення позик [3].

Окрім того, для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва потрібно передбачити питання страхування аграрної галузі, адже особливістю ведення сільськогосподарського виробництва є залежність від природних умов, які в окремі періоди дуже впливають на врожайність культур та продуктивність тварин. Саме в таких випадках доцільно застосовувати процедуру страхування [4].

Система страхування якоюсь мірою може зменшити вплив фактору природи на втрату коштів підприємством. Вирішення цих питань залежить від чіткої

державної позиції. В умовах ринкових відносин держава повинна сприяти збереженню захисної функції фінансів.

Таким чином, існуюча система фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва не в повному обсязі забезпечує вирішення актуальних питань не лише перспективного економічного розвитку, а й поточного характеру. Все це свідчить про необхідність її трансформації. Домінантними напрямками в цьому плані є активізації державної аграрної політики та її фінансової складової, розвиток і вдосконалення системи управління фінансами підприємств та галузі в цілому, формування і розвиток спеціалізованої фінансової інфраструктури, орієнтованої на обслуговування підприємств галузі. За результатами дослідження сформульовано такі пропозиції:

1. Структурна перебудова сільського господарства при трансформації економіки України та підвищення рівня його конкурентоспроможності неможливі без відповідного фінансового забезпечення.

2. Зважаючи на важливість і специфічність сільськогосподарської галузі поглиблено теоретичне обґрунтування необхідності фінансової підтримки і регулювання сільськогосподарського товаровиробництва в умовах реформування аграрного сектора економіки України, що зумовлено зміною форм власності, станом матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, недосконалістю амортизаційної політики та диспаритетом цін між продукцією сільського господарства та промисловості, особливостями технологічного процесу сільськогосподарського виробництва.

3. Бюджетна підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні потребує удосконалення.

Список використаних джерел

1. Мацьків В. Складові фінансового забезпечення розвитку аграрного сектору / В. Мацьків // Сталий розвиток економіки. 2015. № 3. С. 276-281.

2. Горин В.П. Проблеми фінансового забезпечення аграрного сектору / В.П. Горин, І.В. Варемчук // *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 518-524.

3. Калетнік Г. Науково-навчально-виробничий комплекс як концепція механізму переходу агропромислового виробництва на інноваційну модель розвитку *Економіка АПК*. 2013. № 9. С. 5-11.

4. Лупенко Ю. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. Частина 2. 2015. № 2 (4). С. 30-34.